

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیم‌سال اول ۹۶-۹۵
رشته فقه و روای مهر ۹۵

مهر مدرسه

کد امتحان:	۳۹۵۱/۱۰
تاریخ:	۱۳۹۵/۱۰/۲۳
عنوان:	اصول فقه ۱
کتاب:	دروس فی علم الاصول «الحلقة الثالثة»
مورد:	جزء اول: از ابتدای درس اول تا پایان درس ۳۶ (از ابتدای کتاب تا ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی) (پایان بحث مفاهیم) (ص ۱۷۸-۱۵)

صنوبری:	ساعت کلاسی: ۱۰ صبح	نمره: ۱۴	ساعت تکمیلی: ۷۰ دقیقه
غیر صنوبری:	ساعت کلاسی: ۱۰ صبح	نمره: ۱۶	ساعت تکمیلی: ۸۰ دقیقه
شماره یا نام مصحح اول:	نمره بر عدد:	نمره بر حرف:	
شماره یا نام مصحح دوم:	نمره بر عدد:	نمره بر حرف:	

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد طلایی: مدرس علی: شهرستان: استان:

۱- صاحب کفایه (ره) با چه قیدی، اشکال عدم جامعیت تعریف مشهور از علم اصول، نسبت به اصول عملیه را پاسخ می‌دهد؟ ص ۱۶

۰/۵

- الف. وحده یکفی لاستنباط الحكم الشرعی
- ب. يجب ان تقع کبری فی الاستنباط
- ج. الاستنباط یعنی الاثبات التنجیزی
- د. او التي ينتهي اليها فی مقام العمل

۲- دلیل محقق نائینی (ره) بر حجیت «مداليل التزامی امارات» چیست؟ [در مورد اختلاف] ص ۷۴

۰/۵

- الف. يستوی الكشف فی المطابقی و الالتزامی
- ب. تشتمل دلیل الحجیة المدلول التزامی
- ج. دلیل الحجیة يجعل الامارة علماً
- د. الامارة علم عند العقلاء و العرف

۳- خاص بودن موضوع له معنای حرفی به چه معناست؟ ص ۱۰۳ و ۱۰۴

۰/۵

- الف. إنه جزئی بلحاظ الانطباق علی الخارج
- ب. إنه لا يقبل الصدق علی کثیرین
- ج. إنه خاص ای یلاحظ مستقلاً
- د. إنه جزئی بلحاظ طرفیه

۴- مراد از «منشأ انتزاع» در عبارت «هیئة الامر دالة علی الطلب بالدلالة التصورية تبعاً لدالاتها تصوراً علی منشأ انتزاعه» چیست؟ ص ۱۱۴

۰/۵

- الف. نسبت ارسالیه
- ب. مفهوم اسمی طلب
- ج. مفهوم حرفی طلب
- د. مفهوم اسمی ارسال

۵- با چه لحاظی از «الماهیة اللآ بشرط القسمی» در وضع اسم جنس، «اطلاق» مدلول وضعی لفظ است؟ ص ۱۳۲

۰/۵

- الف. المحاکاة عن الواقع الخارجی
- ب. التمییز من لحاظین اخریین
- ج. الجامعیة بین الحصص
- د. مرآتیه للموضوع له

۶- به نظر شهید صدر (ره) کدام یک از عبارت‌های زیر مفهوم دارد؟ ص ۱۷۷

۰/۵

- الف. أكرم الفقراء إلا الفساق
- ب. أكرم الفقیر العادل
- ج. اینک هو محمد
- د. صم الی اللیل

۷- با توجه به عبارت «الجواب المذكور (عن شبهة التضاد بین الحكم الظاهری و الواقعی) فی افتراضه المصلحة فی نفس الجعل غیر تام و لکنه فی افتراضه ان الحكم الظاهری لا ینشا من مبادی فی متعلقه بالخصوص تام» جواب آیت‌الله خوئی و دلیل تام نبودن آن از نظر شهید صدر (ره) را بیان نمایید. ص ۳۳ - ۲ نمره

۲

جواب: جواب آیت‌الله خوئی (ره): تنافی حکم ظاهری و واقعی یا ناشی از مبادی است یا ناشی از امتثال. اما نسبت به مبادی ایشان می‌فرماید: در حکم ظاهری، ملاک در متعلق حکم وجود ندارد بلکه ملاک در خود جعل حکم ظاهری است. پس چون محلّ ملاک حکم واقعی و ظاهری متفاوت است، لذا اشکال تضاد مرتفع می‌شود. (۱ نمره) پاسخ شهید صدر (ره): لازمه فرض مصلحت در جعل که فعل مولی است، آن است که انجام کار مصلحت و ملاک نداشته باشیم و بر مکلف امتثال لازم نباشد و این در حقیقت به این معنا است که حکم ظاهری حقیقتاً حکم نباشد. (۱ نمره)

۸- دو معنای «اصابة» در عبارت «و حجة القطع ليست مشروطة بالاصابة باى واحد من المعنيين» را تبیین کرده، توضیح دهید چرا حجیت

قطع مشروط به هیچ کدام از معنای نیست؟ ص ۶۱ - ۲ نمره

۲

جواب: معنای اول: اصابة القطع للواقع به معنای اینکه آنچه که به آن قطع پیدا کرده، مطابق واقع است. معنای دوم: اصابة القاطع فی قطعه به این معنا که قاطع این قطع را از طریق موجه همگانی بدست آورده است (و متأثر از حالت شخصی نیست) اما مشروط به اصابه به معنای اول نیست زیرا قطع به تکلیف موضوع حق الطاعة است نه قطع مطابق با واقع و همچنین مشروط به اصابه به معنای دوم نیست زیرا عدم تحرکی که از قطع ذاتی (غیر حاصل از طریق موجه همگانی) حاصل می‌شود، مانند عدم تحرک ناشی از قطع موضوعی است از جهت اهانت به مولی و لذا جایز نیست. و تحرک نیز در هر دو، وفا به حق مولی است.

۹- با توجه به عبارت «ان کل حکم یتنجز بالاحتمال ما لم یقطع بالترخیص الظاهری فی مخالفته، فالواقع منجز باحتماله من دون اثر

لاحتمال الحجیة»، اصل «عدم حجیت هنگام شک در حجیت»، را بنابر مسلک حق الطاعة اثبات کنید. ص ۷۰ - ۱ نمره

۱

جواب: شهید صدر (ره) می‌گوید: حتی بنابر مسلک حق الطاعة، اصل در احتمال حجیت، عدم حجیت است زیرا تنجز به دلیل احتمال حکم واقعی است و در نتیجه بر شک در حجیت اثری مترتب نیست و شک در حجیت مساوی عدم حجیت است. (رساندن مفهوم کفایت می‌کند).

۱۰- با توجه به عبارت «لا یکفی ان یكون المفهوم المنتزع بازاء النسبة نسبة بالنظر التصوری و الحمل الاولی - ای مفهوم النسبة - و لیس كذلك بالحمل الشایع و النظر التصدیقی اذ لایتم حینئذ ربط بین المفاهیم ذهناً» توضیح دهید شهید صدر (ره) چه تفسیری از «ایجادى

بودن معنای حرفی» را قبول دارند؟ ص ۱۰۲ - ۲ نمره

۲

جواب: وقتی نسبتی در خارج مشاهده می‌کنیم، باید علاوه بر دو طرف نسبت که در ذهن تصور می‌شوند، آن نسبت نیز به نحوی در ذهن تصور شود که بین مفاهیم دو طرف در ذهن ربط واقعی ایجاد کند و این در صورتی ممکن می‌شود که آنچه در ذهن تصور می‌شود، به حمل شایع نسبت باشد نه اینکه صرفاً به حمل اولی نسبت باشد که در این صورت چند مفهوم غیر مرتبط در ذهن خواهیم داشت. بر این اساس، معنای ایجادیت معنای حرفی همین است که معنای حرفی و نسبت، به حمل شایع و عین نسبت باشد نه آنکه صرفاً عنوان و مفهومی باشد که حاکی از یک حقیقتی غیر از خودش است.

۱۱- با توجه به دو مبنا (وضع و اطلاق) در دلالت «امر» بر وجوب، «اوامر استجابی» را توجیه کرده، ثمره دو مبنا را در صورتی که اوامر

متعدد در سیاق واحد صادر شوند و شخص بداند که اکثر آنها استجابی‌اند، را بررسی نمایید. ص ۱۲۰ - ۲ نمره

۲

جواب: اگر دلالت امر بر وجوب را ناشی از وضع بدانیم، در این صورت اوامر استجابی مجاز و نیازمند قرینه‌اند و در صورت اوامر متعدد و علم به استجابی بودن اکثر آنها، ظهور باقی بر وجوب منعقد نمی‌شود زیرا مخالف ظهور سیاق واحد است [به عبارتی سیاق قرینه بر مجاز است] و اگر دلالت امر بر وجوب را ناشی از اطلاق بدانیم، در این صورت اوامر استجابی، تقیید اطلاق است و در صورت اوامر متعدد و علم به استجابی بودن اکثر آنها، وجوب در مابقی ثابت است زیرا تفکیک بین اوامر به معنی تغایر مدلولی نیست بلکه دارای معنای واحد هستند ولی برخی مطلق و برخی مقید هستند.

۱۲- مسلک محقق عراقی (ره) در «اثبات مفهوم» را تبیین کنید. ص ۱۶۳ و ۱۶۴ - ۲ نمره

۲

جواب: محقق عراقی (ره) قائلند که علماء همه اتفاق نظر دارند که هنگام انتفاء موضوع حکم، شخص حکم منتفی می‌شود [طبق قاعده احترازیت قیود] و بحث در مبحث مفهوم این است که آیا طبیعی حکم هم منتفی می‌شود یا خیر؟ و اگر بتوان اطلاق را در مفاد هیأت جزء یا مثل آن از لقب و غایت و... اجراء کنیم می‌توانیم اثبات کنیم که طبیعی حکم منتفی می‌شود، پس بحث مفهوم یعنی بحث از اینکه آیا در مفاد جزء اطلاق جاری می‌شود تا طبیعی حکم منتفی شود یا خیر.

* سؤال زیر مختصّ طلاب غیر حضوری مکاتبه‌ای می‌باشد:

۱۳- دو دلیل برای اسقاط حجیت از دلالت التزامی هنگام اسقاط حجیت از دلالت مطابقی را بنویسید. ص ۷۷ - ۲ نمره

۲

جواب: ۱. مرحوم خوئی (ره) فرموده: نسبت مدلول التزامی همواره با مدلول مطابقی، به صورت نسبت مساوی است نه اعم، لذا هر آنچه مدلول مطابقی را ابطال یا با آن معارضه کند مدلول التزامی را هم ابطال و یا معارضه می‌کند.

۲. مدلول مطابقی و مدلول التزامی، هر دو بر اساس یک نکته واحد، کاشف از واقع هستند (مثل استبعاد خطای شخص ثقه در اداراکات حسی) لذا اگر مدلول مطابقی به هر دلیلی از حجیت ساقط بشود، مدلول التزامی هم از حجیت ساقط خواهد شد.